

Bug vízgyűjtőterülete; A. P. NEPOKUPNIJ: Pripjaty és a Nyugat-Bug medencéje; V. V. NYIMCSUK: Tisza-medence; E. Sz. OTIN: az Azovi-tenger medencéje, Szamara, balparti Dnyeper a Szamara torkolatától a Rohacsik torkolatáig; O. Sz. SZTRIZSAK: a Fekete-tenger északi partvidéke, a Szjan-, Dnyeszter- és a Duna-medence a Tisza kivételével; K. K. CILUKO: balparti Dnyeper a Rohacsik torkolatától a Dnyeper és a Krim torkolatáig.

A következő rész a terjedelmes irodalomjegyzék (645–68). Nagy sajnálkozással vettem észre, hogy ebben mindössze két magyar mű szerepel (Bélay Vilmos, Máramaros megye társadalma és nemzetiségei a megye betelepülésétől a XVIII. század elejéig. Bp., 1943.; Györfly György, Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. I. Bp., 1963.). Ha a szerkesztők komolyan gondolták, hogy a Tisza-medence (értsd: a kárpátaljai Tisza-szakasz) hidronímáit is közzéteszik, a többi magyar forrás földolgozásától sem lehetett volna eltekinteni. Ez esetleg úgy lett volna megdoldható, hogy a munkálatokba bevonják az Ungvári Állami Egyetem magyar történészeit és nyelvészeit. Főlhívom továbbá a figyelmet, hogy a mai névformák föltárására szervezett helynévgyűjtő expedíciók csak az ukrán neveket keresték — még a magyarlakta vidékeken is. (A szótárban a legnagyobb ritkaságnak számít egy mai magyar nyelvi adat közlése.)

A szótár utolsó része a minden előfordult névalakot magában foglaló névmutató (671–780), amely cirill-, latin- és görögbetűs részre oszlik.

Az UHSz. kétségtelenül nagy eredménye az ukrán névtudománynak. Arra a célra tökéletesen megfelel, amelyre szánták: az ukrainai víznevek normatív alakjainak megállapítására és elterjesztésére. Alkalmassá továbbá olyan ukrán névrendszertani elemzésekre, mint amelyet O. N. TRUBACSEV tollából már ismerünk (Nazvanyija rek Pravobereznjoi Ukraini A jobbparti Ukrajna folyónevei. Moszkva, 1968.). A kárpátaljai magyar víznevek megismeréséhez és a párhuzamos vagy többszörös névadás tanulmányozásához azonban vajmi kevésbé van segítségünkre.

MEZŐ ANDRÁS

PAUL J. MARRIOTT: Oxford Street Names Explained.
Oxford, 1977. 38 p.

Minden bevezető és utószó nélkül, sűrű sorokban, laponként két oszlopba gépelve, fotomechanikai eljárással jelent meg ez a kis kiadvány. Alfabetikus sorrendben veszi sorra Oxford ezerszáz közterület-

nevét. A régi, ma már nem élő neveknél utal a mai alakra. A névcikkek fölépítése a lehető legtömörebb. A kétszeresen kiemelt (végig nagybetűvel írt és aláhúzott) mai névalak a cím. Utána a név eredetének magyarázata következik. Személyekről elnevezett utcák esetében (ha tudja) közli a névadó születésének és halálának évét, azon tevékenységének éveit, amelynek alapján emlékezete fönmaradt. Igen röviden utal fontosabb ténykedésére és az utcaelnevezés évére. Ezek után időrendben felsorolja a régebbi neveket, azok előfordulásának évét, esetleg használatának időhatárait, a névadóról hasonlóan közli a szükséges és lehetséges adatokat. Tömörségére jellemző, hogy névcikkei általában 2—4 felsorosak, s a leghosszabbak is csak 10—15 felsorosak; egyetlen egy haladja meg a 20 felsort, mégis elmond igen sok és lényeges dolgot mindegyik névről.

Adatai között nem ritka a XIII. századi elnevezés, a XV—XVI. századi pedig gyakori, s meglehetősen kevés a XX. századból való, ezeknek is többsége olyan közterületre vonatkozik, amelynek előbb nem volt neve, vagyis ekkor épült be, s szükségessé vált a névadás. A legújabb nevek között is sok a természetes elnevezés. 1930: All Saints Road — 1900 táján települt be a környék, és itt épült az All Saints 'Mindenszentek' temploma; 1954: Amory Close — az Amory-család birtokolta a környéket a XIII. században; 1961: Angelica Close — egy illatos gyógynövény (*Angelica officinalis* 'orvosi angyalgöyökér' után, amely gyakori volt itt valamikor; 1930: Ash grove 'Kőrís-liget' (utca!) — egy kőrísfafa erdőcskéről; 1950-es évek: Beech Road 'Bükk út' — az itt gyakori fajtájáról stb. Kétségtelen azonban, hogy elég sok ezek mellett a személyekről elnevezett utca is.

Aránylag kevés név után találjuk magyarázat helyett az „unknown” ('ismeretlen') megjegyzést, de különös, hogy ezek között még 1970-es évekbeli elnevezés is akad (Broughton's Close). Érdekes volna egy statisztikai kimutatásban összevetni a magyar utcanévadási rendszerek mutatóival ennek a kiváló adatokat tartalmazó összeállításnak az anyagát.

(A könyv megküldéséért itt is hálás köszönetet mondok P. A. Sherwood úrnak, a University of London SSEES magyar nyelvésztanárának.)

HAJDÚ MIHÁLY